

Een uiterst zeldzame vogelgids

Johan de Koning

De onlangs verschenen Vogelgids van cabaretier Hans Dorrestijn heeft zoveel publiciteit gekregen, dat iedere vogelaar in Nederlands er inmiddels wel van gehoord zal hebben. Maar speciaal voor De Korhaan stelde de uitgever een recensie-exemplaar ter beschikking, dat ik inmiddels twee keer heb gelezen. Dat moest ook wel, want om met het grote nadeel van dit boek te beginnen: het bevat wel een register van vogelnamen, maar niet van persoonsnamen en in deze vogelgids gaat het vooral om de mensen die erin voorkomen. Dat zit zo. Hans Dorrestijn heeft een theorie dat er een snijpunt bestaat tussen vogels en mensen. 'Ons aller lot is veel meer met vogels verbonden dan u denkt', schrijft hij in een van de tien voorwoorden. Het komt erop neer dat de waarneming van nieuwe vogelsoorten in ons leven vaak verbonden is aan ervaringen waarin onze medemensen een belangrijke rol spelen. Die ervaringen worden door de auteur met veel liefde opgetekend in zijn alfabetisch gerangschikte vogelbeschrijvingen. Als je dan aan het einde van de gids bent, lees je bij de Z van Zijdestaart een verhaal over Suusje, een sterke vrouw die Dorrestijn heeft zien opgroeien tussen volstrekt neurotische volwassenen, waaronder hijzelf. Ze overlijdt op jonge leeftijd aan kanker, met een brief van Dorrestijn onder haar hoofdkussen. Op zo'n moment wil je dus wel een hele roman over Suusje lezen en vraag je je af bij welke vogelsoorten zij ook al weer aan de orde kwam. Daar kom je met dit register niet achter. Dus ga je de gids weer opnieuw lezen en kom je in allerlei verhaaltjes een zekere Chrit tegen, een vriend zoals elke vogelaar wel zou willen hebben. Maar wie was hij ook alweer precies en waar heeft Dorrestijn hem ontmoet? Je merkt dat je de naam in jezelf steeds uitspreekt als Chrrrit, maar pas bij de R van Rotskruiper kom je er weer achter dat het Chrit Koenen betreft, de gevoelige Limburger met de rollende r, die sociaal werker is. Dat laatste verbaast Dorrestijn. 'De meeste sociaal werkers hebben nauwelijks een gevoelsleven', zegt hij. 'Ja, mijn collega's nemen vaak al afstand voordat ze dichtbij zijn geweest', antwoordt zijn vriend. 'Mooi gezegd, Chrit, mooi gezegd', besluit Dorrestijn. 'Dat zou ik je niet kunnen verbeteren en ik ben nog wel een echte schrijver.' Ook over Dorrestijn zelf komen we veel aan de weet: de boze stiefvader die zijn jeugd vergalde (als ik het goed lees woonden ze in Hilversum), zijn mislukte huwelijk, zijn opname in een 'gekkenhuis' en de hereniging met zijn twee lieve

kinderen. Geen kattenpis allemaal. Het maakt dit boek tot een uiterst zeldzame vogelgids. Want laten we eerlijk zijn: van Peterson, Peter Grant en Peter Hayman, weten we na lezing van hun werk weinig tot niets, van Dorrestijn alles.

Deel van de afbeelding op de voorzijde van het boek

Maar leert hij ons ook wel iets over vogels?, vraagt de nog niet afgehaakte vogelaar zich wellicht af. Toch wel, ook al beschrijft hij zichzelf keer op keer als een 'vogelkruk', die vijftien jaar lang met een slechte verrekijker heeft rondgelopen. Maar hij noteert vlijtig wat zijn vrienden hem over vogels vertellen en met welke andere vogelsoorten je ze snel verwart. Ook wordt bij iedere vogel die genoemd wordt een duidelijke foto afgebeeld, afkomstig van de website Birdpix. Maar belangrijker is eigenlijk iets anders. Op vogelclubs houden we ons vlijtig bezig met het waarnemen van vogels en als we gevorderd zijn dragen we een steentje bij aan de bescherming. Maar waar deze gids ons op wijst is, afgezien van de schoonheid, de betekenis van vogels. Op het snijpunt van mens en vogel geven mensen nou eenmaal graag betekenis aan toevallige ontmoetingen, bijvoorbeeld door ze als voortekenen te beschouwen. Lang geleden maakte de latere cabaretier aan het eind van een rampzalige vakantie in een benauwd huisje in Scharrendijke een wandelingetje naar een voetbalveld. Daar ziet hij voor het eerst een vogeltje met rood op het voorhoofd: 'Kleine Barmsijs, *Carduelis cabaret*. Goed voortekenen: ik ben zelf ook klein en ik doe aan cabaret. Er zijn nog maar weinig mensen die om me lachen, maar daar zal nu verbetering in komen.' De Keep beschouwt hij als het 'vliegende godsbewijs'. Want: 'de Keep heeft op de zijkant van zijn lijfje een streepjes- en stippeltjespatroon dat bewijst dat er een Kunstenaar achter de Schepping zit en geen toevallige dommekracht.' Wielewalen noemt hij 'de knalgele metafoor van

het Onvervuld Verlangen'. Of nog lyrischer:
'Wielewalen zijn zo schuchter als jonge meisjes,
maar hun blozen is geel.'

Er bestaat geen cabaretier zonder ergernissen en
antipathieën, zelfs niet als het over vogels gaat.

Over de Koekoek schrijft Dorrestijn: 'Ik ben
bepaald niet de enige die afwijzend staat
tegenover het stemgeluid van de Koekoek.' De
Merel noemt hij een 'tuintiran'.

De Europese Kanarie daarentegen is een symbool
van onschuld. Tijdens een reis door Bulgarije slaat
de schrijver vol afgrijzen een maffiatransactie
gade, als zijn vriend Chrit hem wijst op een
Europese Kanarie.

'Hij lijkt wel van goud!', roept Dorrestijn.

'Levend goud', verbetert Chrit, 'puur levend goud!
Terwijl die lui alleen maar bezig zijn voor dooie
goudstaven.'

En dan volgt de moraal: 'Er klinkt een oneindige
minachting in zijn (Chrits) stem. Maar hij heeft
gelijk. Wij zijn stukken beter af met Europese
Kanaries. Ga toch bij een vogelclub, mensen, daar
zitten de *good guys*.'

Dorrestijns vogelgids, Hans Dorrestijn.
Amsterdam, Nijgh & Van Ditmar, 2007. 272 pp. €
24,90. ISBN 978 90 388 1451 3.